

Nr 31

av herr Henmark m. fl.
angående läroböcker i religionskunskap och samhällskunskap.

Landets ungdomsutbildning har genom de senaste två årtiondenas reformer nått en relativt hög standard. Glädjande är att numera alla ungdomar, oberoende av ekonomiska förutsättningar och likaledes oberoende av boplots- och uppväxtmiljö, kan erhålla grund- och gymnasieskoleutbildning. Det är nu angeläget att i konkret utförande få så stor enighet och samling kring skolan som möjligt. Vissa erinringar har förekommit såväl mot skolans inre miljö som mot själva målsättningen och möjligheten att nå dessa mål. För att komma till rätta med skolans inre miljö arbetar sedan något år tillbaka en särskild utredning, och det är att hoppas att resultatet av denna så snart som möjligt kan framläggas. Med hänsyn till möjligheten att nå det uppställda målet är det angeläget att en utvärdering sker så snart som möjligt.

Utöver ovannämnda erinringar finns ytterligare en opinionsyttring, som rör skolans innehåll och som innebär en reaktion mot den nedvärdering av de kristna grundvalar, som man menar att vårt samhälle är uppbyggt på. Dessa förhållanden är av så allvarlig beskaffenhet att man i vissa fall tvekat, om man icke rent av av samvetsskäl tvingats till vägran, att sända sina ungdomar dit. Alternativa skolor är som bekant icke blott en fantasiskapelse utan har redan resulterat i konkret handling, och flera planer på sådana skolor är aktuella. Vi anser att detta är en olycklig utveckling, och den kan i framtiden skapa problem av olika slag, samtidigt som ett sådant förfarande måste bli ekonomiskt ofördelaktigt. Förutom att vi vill visa respekt för de människor som i nuläget av samvetsskäl söker andra utbildningsalternativ för sina barn, är det oss angeläget att föreslå sådana förändringar i vår reguljära skola att den kan helt accepteras av alla grupper i samhället. Endast härigenom kan var i övrigt förnämliga skola nå den del av sitt mål som innebär att den bör vara en *hela folkets skola*.

De ämnen det här är fråga om är speciellt religionskunskap och samhällskunskap. Vad först rör religionskunskap ger Lgr 69 ganska ingående och, som vi ser det, från alla synpunkter positiva anvisningar både om hur undervisningen skall läggas upp och om vad den skall innehålla. "Kristendomen är den tros- och livsuppfattning, som genom århundraden präglat det andliga livet i vårt land och i västerlandet över huvud. Den är alltjämt den religion som omfattas av flertalet i landet. Också de, som arbetat sig fram till en icke-kristen askadning, har i regel fått göra detta genom uppgörelse med kristna askadningar och värderingar. Eftersom kristendomen, globalt sett, spelar en väsentlig roll,

och då den kristna religionen i var kulturkrets har ett avgörande inflytande på människors livshållning, måste undervisningen i religionskunskap i första hand vara en undervisning om kristen tro och etik. -- -- Bibeln skall ha en central plats vid undervisningen om kristendomen. Det är väsentligt att eleverna blir förtrogna med bibelns religiösa och etiska budskap och får en god kännedom om bibelns innehåll och tankevärld."

Beträffande hänsynstagande till olika livsåskådningar säger Lgr 69 bl. a.: "Det är väsentligt att läraren tänker sig in i hur undervisningen kan uppfattas av elever ur skilda miljöer och är återhållsam med egna värderingar och tolkningar som kan framstå som stötande för vissa elevers eller föräldrars övertygelse i livsåskådningsfrågor."

Med detta som bakgrund är det förvånande att läroböcker som innehåller för många stötande uttryck kunnat godkännas. Vi anför några utdrag, dock utan att ange författare eller förlag, men med uppgift om årskurs:

"Bibeln innehåller många skildringar av underverk, som Jesus skall ha utfört. Om det verkligen gått till så vet vi inte, men många kristna bygger sin tro på dem." (åk 5) "I bibeln finns en berättelse om vad Paulus *lär ha upplevat* (kurs. här) under resan till Damaskus." (åk 5)

"-- -- handlar om underverk, som Jesus skall ha gjort. Om det verkligen gått till så, vet vi inte. Många människor tror det, men andra tror det inte -- --." (åk 5)

"I alla religioner finns det myter. De bibliska religionerna utgör här intet undantag." (åk 6)

"I våra dagar ställer sig dock många helt avvisande till bibelns underberättelser. De förklarar att det bara rör sig om legender, som man icke behöver ta på allvar." (åk 7-8)

"Abraham, Isak och Jakob. Dessa berättelser är sägner. Berättelserna om Moses och befrielsen ur Egypten är sägner. Berättelserna om Jesu födelse hör historiskt sett till det mest osäkra i evangelierna. Apostlarnas upplevelser och den tomma graven bevisar inte att Jesus uppstått etc." (åk 7-8)

"Mycket av evangeliernas innehåll kan emellertid betraktas som trovärdigt." (åk 8)

"-- -- aldrig blir möjligt att avgöra exakt, vad som är sant och vad som är legender och senare tillägg i berättelserna om Jesus." (åk 9)

"Vi vet att växterna och djuren icke skapades fullvärdiga i sina nuvarande former som Bibelns skapelseberättelser antar." (åk 9)

"I vår tid då alla människor i Västerlandet är medvetna om naturens lagbundenhet, ligger det ännu närmare till hands att förneka uppståndelsens möjlighet." (åk 9)

Samtliga dessa citat kan vart och ett på sitt sätt sägas ifrågasätta Bibelns sanningshalt.

Det är enligt vårt förmenande fel att först fastställa en skrift som grundval för undervisningen i ett ämne och sedan ifrågasätta skriftens sanningsenlighet. Till detta bör fogas att Bibeln för många är en helig

skrift, vars auktoritet man ej är benägen ifrågasätta. Oavsett inställning till en mer eller mindre liberal bibeltolkning, har man endast att konstatera att en betydande grupp människor i vårt land uppfattar all tveksamhet om Bibelns sanningshalt som stötande. Vid vår genomgång har vi med tillfredsställelse konstaterat att det är endast *relativt få läroböcker, som innehåller sådana stötande uttryck*. Det borde vara möjligt att genom en relativt enkel översyn eliminera detta irritationsmoment. Möjligheten att skapa goda läroböcker utan sådana inslag bestyrkes av att flertalet böcker är helt utan anmärkning.

Inom ämnet samhällskunskap vill vi särskilt påpeka de tendenser till nedvärdering av äktenskapet som den grundläggande konstitutionen till hemmet och familjen och den naturliga förutsättningen för människans samlevnad med motsatt könspartner som visat sig. Ett utdrag ur en lärobok, som godkänts för användning försöksvis på mellanstadiet, må anföras som exempel på vad vi här åsyftar: "Man behöver inte gifta sig med varandra för att bilda familj. En del vuxna har valt att leva tillsammans och skaffa sig barn utan att ingå äktenskap. En familj består inte heller alltid av både pappa, mamma och barn. Ibland får en mamma eller pappa sköta hem och barn helt ensam. I en del fall har en pappa eller mamma av egen vilja valt att leva ensam med sina barn."

När man sedan skall åskädliggöra undervisningen genom ett exempel, får en familj bestående av en ensamstående mor, Anna, med ett barn, Jonas, utgöra förebilden. Ett utdrag ur skildringen av denna lyder så: "Vi har en jättefin kontakt Jonas' pappa och jag, och dom träffas varje vecka minst. Så det var ingen svår skilsmässa. Men så där att bo ihop av känslomässiga skäl, det tror jag inte på. Det håller inte. Vill du ha en öl? Vi tar en öl. Undrar om det går att få tag på Peter. Peter, det är min bror." Och så vidare.

Även om sådana familjebilder som den i läroboken skildrade icke är ovanliga och även om vi ingalunda vill fälla någon förkastelsedom över dem som hamnat i en sådan situation, anser vi det fel att i en lärobok låta ett sådant förhållande ersätta det normala och legitimerade far, mor och barn, där föräldrarnas gemenskap garanteras av äktenskapets laggivna skydd. Vi anser också att en sådan undervisning ingalunda harmonierar med skollagens 1 §, som säger att undervisningen skall främja elevernas utveckling till harmoniska människor och till dugliga och ansvarskännande samhällsmedlemmar. Ett splittrat hem är i allmänhet icke en god grund för vare sig harmoni eller ansvars känsla.

Ett studium av de ungdomsgrupper som räkat på avvägar ger belägg för att olyckliga hemförhållanden ofta präglat deras barndom.

De frågor vi i det föregående har berört är väsentliga för många. Man vill ha en bibeltrogen kristendomsundervisning utan att rubba tilltron till Bibelns sanningsenlighet, och man vill ha respekt för hem, familj och äktenskap i samhällskunskapsundervisningen.

För kristna grupper är dessa frågor många gånger icke bara åsikter utan *samvetsproblem*, som har tagit sig olika, bl. a. förut nämnda, uttryck. För att skapa en bättre uppslutning kring grund- och gymnasie-

skolan och göra den till hela folkets skola och för att eliminera de samvetsproblem, som i nuläget tynger många, får vi föreslå

att riksdagen beslutar giva Kungl. Maj:t till känna i motionen angivna förhållanden och att regeringen vidtar därav betingade åtgärder.

Stockholm den 11 januari 1972

MARTIN HENMARK (fp)

OLLE WESTBERG (fp)

i Ljusdal

ROLF SELLGREN (fp)

ERIC NELANDER (fp)

BERNT EKINGE (fp)